

2018-2022

АКЦИОНИ ПЛАН

Стратегије заштите животне средине
општине Ражањ

САДРЖАЈ

САДРЖАЈ.....	2
1. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ОПШТИНЕ РАЖАЊ 2012-2022.....	3
1.1. Израда Стратегије заштите животне средине општине Ражањ 2012-2022.....	3
1.2. Усвајање и приоритети Стратегије заштите животне средине	3
1.3. Реализација Акционог плана 2012-2016.	5
2. СТАТУС ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	15
2.1. Природа и биодиверзитет.....	15
2.1.1 Заштићена подручја	15
2.1.2 Диверзитет врста	15
2.1.3 Промена намене земљишта	15
2.1.4 Површине деградираног земљишта	15
2.1.5 Потрошња минералних ђубрива и средстава за заштиту биља	15
2.2. Животна средина, здравље и квалитет живота.....	16
2.2.1 Учесталост прекорачења дневних гв за SO ₂ , NO ₂ PM ₁₀	16
2.2.2 SWQI (Serbian water quality index)	16
2.2.3 Квалитет воде за пиће	16
2.2.4 Коришћење воде у домаћинствима	17
2.2.5 Процент становника прикључен на јавни водовод и канализациону мрежу	18
2.2.6 Постројења за пречишћавање отпадних вода	18
2.2.7 Извори нејонизирајућег зрачења од посебног интереса	18
2.3. Отпад.....	19
2.3.1 Укупна количина произведеног отпада према врстама отпада	19
2.3.2 Депоније отпада - сметлишта	20
2.3.3 Количина издвојено прикупљеног, поново искоришћеног и одложеног отпада	20
2.4. Климатске промене	20
2.4.1 Емисија гасова са ефектом стаклене баште (укупна потрошња примарне енергије по енергентима)	20
2.4.2 Моторна возила	21
2.4.3 Интензитет туризма	22
2.5. Спровођење законске регулативе и инвестиције	22
2.5.1 Успешност спровођења законске регулативе	22
2.5.2 Ивестиције и текући издаци за заштиту животне средине	23
3. СТАЊЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	24
3.1. SWOT анализа.....	24
4. СТРАТЕШКИ ОКВИР	26
5. АКЦИОНИ ПЛАН.....	29
5.1. Финансијска улагања	40
6. ОКВИР ЗА МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈУ.....	40

1. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ОПШТИНЕ РАЖАЊ 2012-2022

1.1. Израда Стратегије заштите животне средине општине Ражањ 2012-2022

Општина Ражањ је потписала, 15.децембра 2010. године у Београду, Меморандум о разумевању са Пројектом Подршке општинама ИПА 2007, којим су дефинисани детаљи пружања техничке подршке процесу израде Стратегије заштите животне средине општине Ражањ. На основу Меморандума консултанти пројекта у пуној сарадњи са запосленима у општини Ражањ пружају техничку подршку у изради Стратегије заштите животне средине на основу СЛОП методолошког оквира.

СЛОП (Стратегија локалног одрживог развоја) методолошки оквир креиран као резултат пројекта Exchange 2 (2008–2010. год.) у циљу методолошке стандардизације процеса стратешког планирања за потребе Сталне конференције градова и општина и локалних самоуправа у Србији. Једна од основних карактеристика методологије јесте да је процес израде стратешких планова на локалном нивоу општина заснован на партиципативном приступу, што подразумева директну укљученост свих јавних и приватних заинтересованих страна у току трајања целокупног процеса. Партиципативни приступ у изради Стратегије се не односи само на заједничку израду стратешког документа и акционог плана, него омогућује шире учешће заједнице у идентификацији, активирању и координацију партнерстава за имплементацију појединих активности и пројеката.

Стратегија заштите животне средине развијана је на основу постојећег законског и стратешког оквира на националном, регионалном и локалном нивоу. Стратегија је усклађена са Националним програмом за заштиту животне средине 2010.године, Националном стратегијом за укључивање Републике Србије у Механизам чистог развоја из 2010.године као и Националном стратегијом одрживог развоја из 2008.године.Када је у питању Регионални стратешки оквир, Стратегија се ослања на Регионални стратешки план управљања отпадом за Нишки регион из 2010.године.Локални стратешки оквир на који се ослања Стратегија заштите животне средине чине Стратегије локалног одрживог развоја општине Ражањ из 2008.године као и Локални план управљања отпадом из 2010.године.

Препознајући потенцијал општине у циљу очувања здраве животне средине и квалитетног живота њених грађана, општина Ражањ је кроз процес израде Стратегије заштите животне средине направила јасан корак ка одређењу општине Ражањ као еколошке општине.

1.2. Усвајање и приоритети Стратегије заштите животне средине

Скупштина општине Ражањ је усвојила Стратегију заштите животне средине општине Ражањ 2012-2022 на седници одржаној 03.05.2012.године. Стратегија је јасно дефинисала визију општине, а затим и пет приоритета општине Ражањ у области заштите животне средине.За сваки приоритет дефинисани су специфични циљеви који су даље разрађени конкретним пројектима.

Шематски приказ дат је табелом 1.

Општина Ражањ
СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Визија

Општина Ражањ – Еколошка општина са здравом пијаћом водом,
чистим ваздухом, општина где се производи здрава храна и чува
животна средина

Приоритет 1.

Унапређење система
водоснабдевања и
управљања отпадним
водама

Стратешки циљ 1.1.
Развијена и адекватна
мрежа водоснабдевања на
територије целе општине

Стратешки циљ 1.2.
Успостављен систем
управљања отпадним вода

Приоритет 2.

Унапређење система
управљања отпадом

Стратешки циљ 2.1.
Успостављање система
одлагања отпада према
важећем законском
оквиру

Стратешки циљ 2.2.
Оганизовано прикупљање
отпада на територији целе
општине

Приоритет 3.

Подизање нивоа свести
становништва у области
заштите животне
средине

Стратешки циљ 3.1.
Континуирана едукација
становништва и привреде
у области заштите животне
средине

Стратешки циљ 3.2.
Развој цивилног сектора и
укључивања локалне
заједнице у активности
заштите животне средине

Приоритет 4.

Подстицај одрживог
коришћења природних
ресурса

Стратешки циљ 4.1.
Одрживо газдовање
природним ресурсима и
енергентима

Приоритет 5.

Подизање општинских
капацитета за праћење
стања животне средине

Стратешки циљ 5.1.
Успостављање система
редовног праћења
квалитета природних
ресурса

Стратешки циљ 5.2.
Развијени капацитети
јавних служби за заштиту
животне средине

Саставни део Стратегије је и Акциони план за период 2012-2016.година, који је разрађивао предвиђене пројекте и у коме су дефинисана неопходна финансијска средства, одговорни за реализацију пројекта и рокови за реализацију за први период.

Неопходна средства за спровођење Акционог плана за период од 2012-2016. године у укупном износу од 8.090.500 евра, колико је потребно за реализацију укупно 43 пројекта, односно програма распоређена се на различите изворе финансирања, од чега 37% пада на терет општине Ражањ, тј. буџетског фонда за заштиту животне средине и самог буџета општине. Укупан износ који пада на терет општине износи нешто преко 3 милиона евра за период од 2012-2016.године, што у просеку годишње износи нешто преко 600.000 евра. Узимајући у обзир овај износ, просечно годишње издвајање из буџета по становнику општине Ражањ износило би око 66 евра.

1.3. Реализација Акционог плана 2012-2016.

Период за који је израђен и усвојен Акциони план је истекао са истеком 2016.године. Обухватио је две изборне године: 2012. и 2014. године. Карактеришу га велика превирања на светској политичкој и економској сцени. Нас као малу замљу, и Ражањ као једну од најмањих општина у Србији, ова превирања погађају веома јако и остављају дубоке последице.И поред свега, како у свету тако и код нас, карактеристично је да се пажња и средства усмерена на очување, побољшање и заштиту животне средине константо повећавају.

Планирани пројекти 2012. године су неким делом реализовани, од појединих се одустало, а неки су остали за реализацију у наредном периоду. Детаљан приказ пројеката по степену реализације дат је следећом табелом.

Општина Ражањ	Стратегија заштите животне средине 2012-2022		
	АКЦИОНИ ПЛАН 2012-2016		
Визија - Еколошка општина са здравом пијаћом водом, чистим ваздухом, општина где се производи здрава храна и чува животна средина			
Приоритет 1.			
УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ВОДОСНАДБЕВАЊА И УПРАВЉАЊА ОТПАДНИМ ВОДАМА			
Стратешки циљ 1.1. Развијена и адекватна мрежа водоснабдевања на територије целе општине			
1.1.1.Спорецифични циљ: Смањење губитака у мрежи система за водоснабдевање Брачин за 15% до 2020.год			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
1.1.1.1.	Пројекат санације и реконструкције водоводног система	2012-2015	Делимично реализована Остало за реализацију: аутоматско управљање системом
1.1.1.2.	Пројекат измештања потисног цевовода из насеља Шетка	2013-2015	Реализован у целости из средстава општине
1.1.2. Спорецифични циљ: Покривеност сеоских месних заједница водоводном мрежом ускаћеном са важећим законским прописима повећана за 80%			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
1.1.2.1.	Израда катастра сеоских водовода и мапирање изворишта	2013-2015	Реализован из средстава општине (1.1.3.1)

1.1.2.2.	Санација постојећих сеоских водовода	2012-2016	Нереализован
1.1.3. Специфични циљ: Решена дугорочна стратегија водоснабдевања до 2020.год.			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
1.1.3.1.	Израда генералног пројекта водоснабдевања општине Ражањ	2014-2015	Реализован
1.1.3.2.	Пројекат изградње реионалног система водоснабдевања са акумулације Бован – Прва фаза	2015-2016	Нереализован
Приоритет 1.			
УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ВОДОСНАБДЕВАЊА И УПРАВЉАЊА ОТПАДНИМ ВОДАМА			
Стратешки циљ 1.2. Успостављен систем управљања отпадним вода			
1.2.1. Специфични циљ: Број становника обухваћен примарном и секундарном канализационом мрежом на територији општине повећан за 60%			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
1.2.1.1.	Пројектно техничка документација за изградњу секундарне канализационе мреже за Витошевац, Скорицу, Смиловац, Нови Брачин	2012-2014	Делимично реализован, осим за Нови Брачин
1.2.1.2.	Пројекат изградње примарне и секундарне канализационе мреже за Витошевац, Скорицу, Смиловац, Нови Брачин	2014-2016	Нереализован
1.2.2. Специфични циљ: Процент пречишћене од укупно прикупљене отпадне воде износи 60% до 2020.год			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
1.2.2.1.	Израда Главног пројекта на основу генералног пројекта за решавање проблема третмана отпадних вода за сва преостала насељена места	2014-2016	Нереализован

1.2.2.2.	Изградња ППОВ за Варош и Ражањ	2014	Нереализован
1.2.2.3.	Изградња ППОВ за Скорицу и Смиловац	2015	Нереализован
Приоритет 2.			
УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ			
Стратешки циљ 2.1. Успостављање система одлагања отпада према важећем законском оквиру			
2.1.1. Специфични циљ: Трајно уклоњене и саниране дивље депоније до 2018.год			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
2.1.1.1.	Израда Плана санације дивљих депонија	2012	Делимично реализован
2.1.1.2.	Санација и рекултивација депоније „Липовац“	2014	Нереализован
2.1.1.3.	Санација дивљих депонија према израђеном плану	2014-2016	Делимично реализован
2.1.2. Специфични циљ: Општина Ражањ је укључена у регионални систем управљања отпадом –Нишки регион- до 2020.год.			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
2.1.2.1.	Учешће у изградњи регионалног центра за управљање отпадом	2013-2016	Делимично реализован
2.1.2.2.	Изградња трансфер станице	2014-2016	Нереализован

2.1.3. Специфични циљ: Развијен систем одлагања посебних врста отпада до 2018.год			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
2.1.3.1.	Решење проблема одлагања анималног отпада	2013-2015	Нереализован
2.1.3.2.	Изградња рециклажног дворишта	2013	Почета реализација
Приоритет 2.			
УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ			
Стратешки циљ 2.2. Организовано прикупљање отпада на територији целе општине			
2.2.1. Специфични циљ: Сво становништво обухваћено организованим прикупљањем отпада до 2015.год			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
2.2.1.1.	Обезбеђење посуда за одлагање отпада за сва насељена места	2012-2014	Делимично реализован
2.2.1.2.	Набавка возила за прикупљање отпада	2013	Набављена два камиона смећара
2.2.2. Специфични циљ: Процент одвојених секундарних сировина од укупно прикупљеног отпада износи 40% до 2015.год			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
2.2.2.2.	Формирање зелених острва	2012-2015	Почета реализација

Приоритет 3.

ПОДИЗАЊЕ НИВОА СВЕСТИ СТАНОВНИШТВА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ 3.1. Континуирана едукација становништва и привреде у области заштите животне

3.1.1. Специфични циљ: Уведени редовни едукативни и информативни програми и акције за становништво

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
3.1.1.1.	Израда Плана и програма едукације становништва	2012	Зелена оаза ради едукацију према свом програму
3.1.1.2	Укључивање деце предшколског и школског узраста у активности заштите животне средине	2012-2016	Реализован

3.1.2. Специфични циљ: Подршка и едукација привреди и пољопривредницима у области заштите животне средине

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
3.1.2.1.	Подршка предузећима у увођењу стандарда ИСО 14001 (ЕМАС)	2013-2016	Није реализован
3.1.2.2.	Едукација и подршка умрежавању пољопривредника и привредника	2012-2016	Реализован

Приоритет 3.

ПОДИЗАЊЕ НИВОА СВЕСТИ СТАНОВНИШТВА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ 3.2. Развој цивилног сектора и укључивања локалне заједнице у активности заштите животне средине

3.2.1. Специфични циљ: повећан број организација цивилног сектора и њихових активности у области заштите животне средине

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
3.2.1.1.	Развој програма подстицаја НВО у области ЗЖС	2012-2016	Реализован

3.2.2. Специфични циљ: Успостављен редован систем обавештавања и испитивања становништва о питањима животне средине

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
3.2.2.1.	Укључивање МЗ у систем информисања о питањима заштите животне средине	2013	Делимично реализован
3.2.2.2.	Спровођење анкета о питањима животне средине	2012-2016	Није реализован

Приоритет 4.

ПОДСТИЦАЈ ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Стратешки циљ 4.1. Одрживо газдовање природним ресурсима

4.1.1. Специфични циљ: Заштићени подземни извори воде и водотокови

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
4.1.1.1.	Дефинисање и заштита зона санитарне заштите око постојећих изворишта	2012 - 2014	Делимично реализован, само за извориште у Новом Брачину

4.1.2. Специфични циљ: Подстицај рационалне употребом воде, шума и земљишта			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
4.1.2.1.	Едукације пољопривредника о адекватном третману земљишта	2012-2016	Реализован
4.1.2.2.	Кампања о одрживоје експлоатацији природних ресурса	2012-2016	Није реализован
Приоритет 4.			
ПОДСТИЦАЈ ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА			
Стратешки циљ 4.2. Унапређење енергетске ефикасности			
4.2.1. Специфични циљ: Повећана енергетска ефикасност за 20% до 2020.год			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
4.2.1.1.	Израда пројектно техничке документације за повећање енергетске ефикасности у јавним установама и предузећима	2012-2013	Израђен пројекат за 1 зграду
4.2.1.2.	Извођење радова према п-т. документацији	2013-2016	Реализован
4.2.2. Специфични циљ: Испитана могућност употребе биомасе и енергије ветра до 2016.год			
Број	Пројекат	Време	СТАТУС
4.2.2.1.	Израда студије изводљивости коришћења обновљивих извора енергије	2014	Нереализован

Приоритет 5.

ПОДИЗАЊЕ ОПШТИНСКИХ КАПАЦИТЕТА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ 5.1. Успостављање система редовног праћења квалитета природних ресурса

5.1.1. Специфични циљ: Успостављен систем редовног праћења квалитета релевантних природних ресурса

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
5.1.1.1.	Израда Плана праћења квалитета природних ресурса	2012	Делимично реализован, по потреби
5.1.1.2.	Успостављање редовне анализе квалитета земљишта	2014-2016	Делимично реализован
5.1.1.3.	Реализација Плана праћења квалитета природних ресурса	2012-2016	Делимично реализован

5.1.2. Специфични циљ: Ојачана инспекцијска служба и сарадња са релевантним институцијама

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
5.1.2.1.	Израда катастра загађивача	2015	Нереализован
5.1.2.2.	Подизање техничких капацитета инспекцијске службе	2014 -2016	Нереализован

Приоритет 5.

ПОДИЗАЊЕ ОПШТИНСКИХ КАПАЦИТЕТА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ 5.2. Развијени капацитети јавних служби за заштиту животне средине

5.2.1. Специфични циљ: Ојачана служба локалне самоуправе

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
5.2.1.1.	Оснивање службе за заштиту животне средине	2014 -2016	Нереализован
5.2.1.2.	Унапређење људских ресурса општинске управе у области заштите животне средине	2012 -2016	Делимично реализован

5.2.2. Специфични циљ: Повећан технички и стручни капацитет ЈКП

Број	Пројекат	Време	СТАТУС
5.2.2.1.	Унапређење техничких капацитета ЈКП	2012-2016	Делимично реализован
5.2.2.2.	Унапређење људских ресурса ЈКП	2013-2016	Реализован

2. СТАТУС ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

2.1. Природа и биодиверзитет

2.1.1 Заштићена подручја

У периоду који је покривен акционим планом није било значајних промена у делу заштићених подручја.

Усвојен је Акт о заштити налази се Стабло Храста лужњака у селу Шетка и ово стабло је проглашено заштићеним природним добром.

2.1.2 Диверзитет врста

Посматрани период од 2012-2016 године није донео значајне промене у диверзитету врста, животињских и биљних, на територији општине Ражањ.

2.1.3 Промена намене земљишта

Према званичним подацима Одељења за привреду и финансије, у задњих пет година, укупна површина која је променила намену и то из пољопривредног у грађевинског земљиште износи: 1ха56,1а, што је око четири пута мање у односу на 4 ха 39,4а из претходно посматраног периода 2007-2011 године.

Табела 3.1.3.2. Површина која је променила намену у периоду 2012-2017

Година	Површина која је променила намену
2012	38а 15м2
2013	10а
2014	57а95м2
2015	/
2016	/
I – IX 2017	50а
УКУПНО	1ха56,1а

2.1.4 Површине деградираног земљишта

Статус земљишта које се може дефинисати као деградирано или угрожено није се променио у односу на период истраживања вршеног у изради Стратегије, па се као релевантни подаци могу употребити подаци објављени у стратешком документу.

2.1.5 Потрошња минералних ђубрива и средстава за заштиту биља

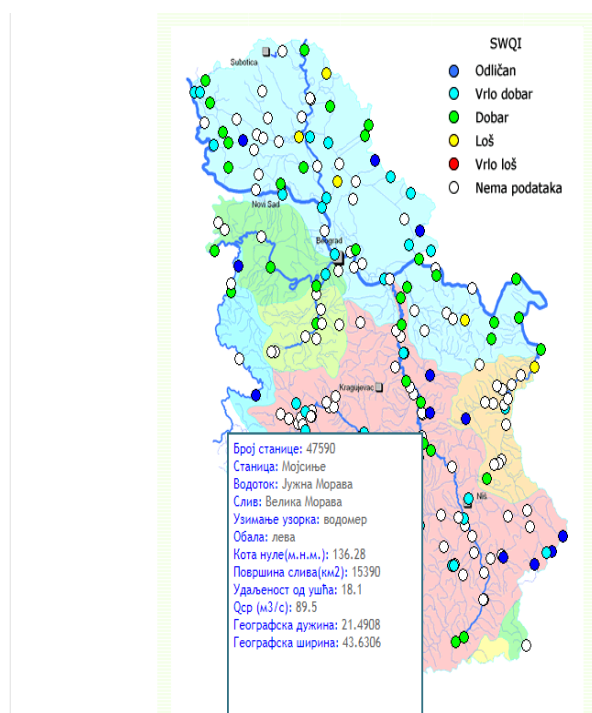
Посебних промена у односу на потрошњу вештачких ђубрива и других агротехничких мера нема. Поздани подаци не постоје, али је приметно да се тренд са којим се рачунало приликом израде Стратегије није остварио. Наиме, повећање површина обрађиваних према принципима органске производње на штету површина обрађиваних конвенционалном методом није се догодило, већ се, потпуно супротно, повећавају површине које се обрађују само уз примену хемијских средстава уз искорењивање традиционалних, радно интензивних метода.

2.2. Животна средина, здравље и квалитет живота

2.2.1 Учесталост прекорачења дневних гв за SO₂, NO₂ PM₁₀

На територији општине Ражањ не врше се мерења квалитета ваздуха. Најближа метеоролошка станица је у Ђуприји и она не располаже подацима о квалитету ваздуха на територији општине Ражањ.

2.2.2 SWQI (Serbian water quality index)

Приказ SWQI за мерна места на водотоковима у Републици Србији

SWQI представља индикатор развијен од стране Агенције за заштиту животне средине тако да у себи садржи десет параметара квалитета физичко-хемијског и микробиолошког квалитета површинских вода (засићеност кисеоником, БПК₅, амонијум јон, рН вредност укупни оксиди азота ортофосфати, суспендоване материје, температура, електропроводљивост и колиформне бактерије.

Већи део општине Ражањ припада сливу Јужне Мораве на којој се мери SWQI. Према подацима Агенције за заштиту животне средине, у делу којом Јужна

Морава пролази кроз општину Ражањ, вредност SWQI измерена је као "добар". Ова вредност представља воде које се у природном стању могу употребљавати за купање и рекреацију грађана, гајење других врста риба (циприниде) и које се уз савремене методе пречишћавања могу употребљавати за снабдевање становништва водом за пиће и у прехранбеној индустрији.

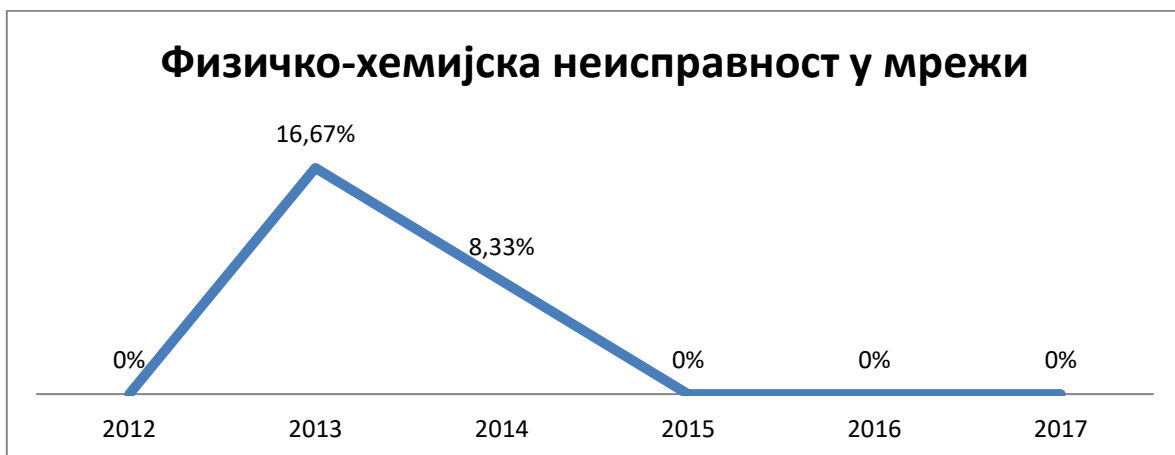
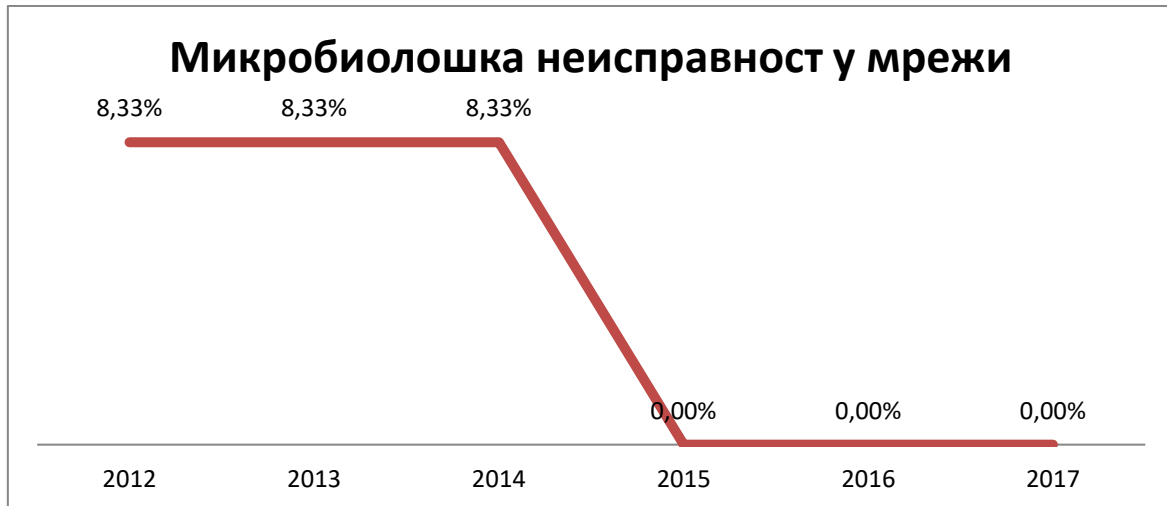
Овај показатељ се није променио у односу на период израде Стратегије.

2.2.3 Квалитет воде за пиће

Водом за пиће грађани општине Ражањ снабдевају се разнолико. Са градског водовода воду добија становништво Ражања и села Шетка, Варош и Чубура. Овим видом снабдевања питком водом покривено је нешто мање од 21% укупног становништва општине. У осталим сеоским местима снабдевање се врши или преко мањих јавних водовода или се становништво снабдева из сопствених бунара (хидрофори и сл.).

- Квалитет воде за пиће из јавног градског водовода врши се редовно једном месечно и то узимањем једног узорка сирове воде и три узорка из мреже. Анализе су вршене од стране Завода за јавно здравље Крушевац. Резлтати испитавања дати су следећим графиконима.

- Вода за пиће у сеоским водоводима је непречишћена и у већини случајева нема података о потрошњи. Контрола квалитета се не врши редовно. Једно узорковање је извршено крајем 2010. године. Узето је 20 узорака са 17 сеоских водовода у 15 сеоских месних заједница. Анализу је вршио Институт за јавно здравље Ниш. Од 20 узорака код 9 је констатована физичко хемијска а код 12 микробиолошка неисправност. Седам узорака је било потпуно исправно и може се употребљавати за пиће. Становништво се редовно обавештава о свим извршеним мерењима.

2.2.4 Коришћење воде у домаћинствима

Од насељених домаћинстава у месним заједницама које се водом снабдевају са градског водовода 95% је прикључено на систем. Водовод нема водомер који мери количину сирове воде која уђе у систем па је немогуће измерити губитке у мрежи. Према јачини пумпи које воду из бунара са изворишта упумпавају у систем и времену рада тих пумпи могуће је проценити количину воде која уђе у систем. На основу фактурисаних количина ЈКП-а могуће је одредити количину испоручене финалне воде па се на тај начин може израчунати/проценити и количина воде која се изгуби у систему. Тако се у систему за водоснабдевање са изворишта у Брачину као прихватљива цифра за губитке у мрежи узима 40%, што је и количина коју прихватају санитарни и водопривредни инспектор.

Фактурисана вода домаћинствима се разликује од месеца до месеца, што је и логично с обзиром на различите потребе у различитим годишњим добима. Тако је најнижа количина испоручена у 2016. години у месецу јануару и износи 4.100 м³ а највиша у месецу јулу и износи 6.242 м³. У односу на податак из 2011. скоро да и нема разлике у количини испоручене воде у јануару, али је у јулу 2016. године испоручено 20% мање воде него у јулу 2011.

Према подацима ЈКП "Комуналац" актуелан број прикључака у домаћинствима износи 852.

**Испоручена количина воде
према подацима ЈКП „Комуналац“**

Година	Испоручена количина воде у м³
2012	71.559 м ³
2013	62.985 м ³
2014	56.260 м ³
2015	62.654 м ³
2016	55.514 м ³

Укупно испоручена количина воде у посматраном периоду у односу на период 2008-2010 који се посматрао приликом израде Стратегије мања је за 7%.

Уколико се као референтна година узме 2016. година, просечна годишња потрошња воде по становнику у општини Ражањ, рачунајући становнике прикључене на јавни водовод износи око 21,7 м³ годишње или 21700 литара, односно око 60 литара воде по становнику дневно, што је знатно испод републичког просека.

2.2.5 Процент становника прикључен на јавни водовод и канализациону мрежу

Број становника – домаћинстава прикључених на водоводну мрежу није се знатно променио. У односу на укупан број домаћинстава у општини то износи приближно 25%. Процент прикључења варира од места до места, па је тако највећи у Ражњу и Шетки где износи и преко 90% од насељених домаћинстава, затим у Вароши и Чубури, Мађеру и Новом Брачину, где се становништво прикључује на уређене водоводне системе.

У осталим месним заједницама највећи број домаћинстава се водом снабдева преко заједничких сеоских водовода, а веома мали број је домаћинстава која немају воду у кући, мада су забележени и такви случајеви.

Примарна и секундарна канализациона мрежа постоји само у Ражњу. Примарном мрежом је покривено преко 95% територије насеља а на мрежу је прикључено око 90% насељених домаћинстава.

2.2.6 Постројења за пречишћавање отпадних вода

На територији општине Ражањ не постоји ни једно постројење за пречишћавање отпадних вода.

Постоји Генерални пројекат за прикупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода на територији општине Ражањ који предвиђа изградњу 14 постројења за по једну месну заједницу и четири постројења за две или више месних заједница. Највећи проблем је то што ни једна сеоска месна заједница нема изграђену канализациону мрежу, што представља један од највећих проблема у загађењу животне средине на територији општине.

2.2.7 Извори нејонизирајућег зрачења од посебног интереса

На територији општине Ражањ не постоји систематско мерење нејонизујућег зрачења нити прецизни подаци о броју извора нејонизујућег зрачења.

Поред електричних уређаја и мобилних телефона који представљају изворе нејонизујућег зрачења, а могу се наћи у сваком домаћинству у Ражњу, у значајне изворе такође спадају и базне станице, трафо станице, антене, бандере.

2.3. Отпад

2.3.1 Укупна количина произведеног отпада према врстама отпада

Организовано прикупљање и одвожење комуналног отпада, органског отпада, картона и стакла, врши се само у Ражњу. ПЕТ амбалажа се организовано прикупља и одвози са целокупне територије општине.

Организовано евидентирање количина, врста и састава комуналног отпада на територији општине не постоји. Процењена просечна количина отпада у општини Ражањ је 0,9 kg/становнику/дан. У складу са овим проценама у општини Ражањ дневно се генерише 10 тона отпада а на годишњем нивоу око 3700 тона.

Подаци преузети са информационог система Националног регистра извора загађивања, састав и количина комуналног отпада прикупљеног у 2015.години од стране ЈКП Комуналац Ражањ, по годишњим добима као и средње вредности дати су следећом табелом:

САСТАВ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА										
Фракције	Анализа фракција у току сезонских анализа								Средња вредност	
	Пролећна анализа		Летња анализа		Јесења анализа		Зимска анализа			
	Количина фракције (т)	Удео %	Количина фракције (т)	Удео %	Количина фракције (т)	Удео %	Количина фракције (т)	Удео %	Количина фракције (т)	Удео %
Папир и картон	1,60	5,90	1,70	7,02	1,30	4,91	0,90	5,96	1,38	5,92
Стакло	0,60	2,21	0,30	1,24	0,90	3,40	0,00	0,00	0,45	1,94
Биоразградиви отпад	8,50	31,37	7,70	31,82	13,10	49,43	4,80	31,79	8,53	36,71
ПЕТ амбалажа	1,90	7,01	2,10	8,68	1,20	4,53	1,40	9,27	1,65	7,10
Други пластични амбалажни отпад	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Пластичне кесе	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00	0,00
Остала пластика	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Метал - ферозни амбалажни	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Метал - ферозни остали	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Метал - алуминијумске конзерве	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Метал - остали неферозни метали (алуминијум, бакар и др.)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Композитни материјали (картон/восак, картон/алуминијум)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Гума	0,50	1,85	0,40	1,65	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,97
Текстил	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Фини елементи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Остало	14,00	51,66	12,00	49,59	10,00	37,74	8,00	52,98	11,00	47,36
УКУПНО	27,10	100,00	24,20	100,00	26,50	100,00	15,10	100,00	23,23	100,00

Количине прикупљеног отпада у 2015. години дате су следећом табелом:

КОЛИЧИНЕ ПРИКУПЉЕНОГ ОТПАДА					
Врсте отпада	Количине отпада прикупљених у току сезонских анализа				Средња вредност т/нед
	Пролећна анализа т/нед	Летња анализа т/нед	Јесења анализа т/нед	Зимска анализа т/нед	
Комунални отпад из домаћинства, предузећа и установа, осим кабастог отпада	32,00	28,00	24,00	19,00	25,75
Кабаста отпад	2,60	2,90	1,50	1,10	2,03
Отпад са јавних површина	1,60	2,40	1,30	0,50	1,45
Грађевински шут	0,90	0,50		0,20	0,53

2.3.2 Депоније отпада - сметлишта

У односу на период писања Стратегије, новина у погледу одлагања отпада на територији општине Ражањ је да су у току радње на изградњи Регионалне депоније "Келеш" за Нишки регион управљања отпадом. Овом региону припадају град Ниш и општине Алексинац, Дољевац, Гаџин Хан, Ражањ, Сврљиг и Сокобања. Припремни урбанистички планови за изградњу депоније су израђени, а поступак за доделу концесија је обустављен два пута.

Што се тиче одлагања отпада у периоду до изградње регионалне депоније и статуса комуналне депоније у Липовцу нема значајнијих помака у односу на период писања Стратегије.

2.3.3 Количина издвојено прикупљеног, поново искоришћеног и одложеног отпада

На подручју општине Ражањ организовано издвајање и сакупљање секундарних сировина врши се за ПЕТ амбалажу у свим месним заједницама, а стакло, картон и органски отпад се одвајају у Ражњу.

ПЕТ амбалажа се одваја и пресује у Ражњу, у ЈП Комуналац Ражањ, а организује се и прерада органског отпада у компост, такође у саставу ЈП Комуналац.

2.4. Климатске промене

2.4.1 Емисија гасова са ефектом стаклене баште (укупна потрошња примарне енергије по енергентима)

Као енергенти у зградарству у општини Ражањ користе се: Дрво, Струја, гас, лож уље, мазут и угаљ.

Структура потрошње није се битно мењала у односу на период израде стратегије, с тим што се бележи незнатно повећање коришћења пелета и природног гаса уместо огревног дрва.

На основу напред наведеног може се закључити да се укупна емисија CO₂ у зградарству (18122 т), односно по становнику општине Ражањ (1.9 т CO₂) у зградарству која је апроксимована за 2010 годину није битно променила у 2016. години.

2.4.2 Моторна возила

Индикатор који показује број регистрованих моторних возила на територији општине Ражањ значајан је са аспекта животне средине због мерења загађења узрокованог интензитетом саобраћаја и емисије угљен диоксида.

На основу података Републичког завода за статистику укупан број регистрованих возила на територији општине Ражањ је у благом порасту.

Уколико се разматра преглед према врсти возила, највећи пораст остварен је у регистрацији путничких аутомобила.

Врста возила	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Мопеди	0	2	7	6	11	9
Мотоцикли	27	18	22	29	25	22
Путнички аутомобили	1412	1522	1547	1574	1627	1603
Аутобуси	5	8	10	10	9	8
Теретна возила	114	135	125	116	143	144
Радна возила	0	3	3	1	8	13
Друмски тегљачи	3	3	19	30	32	40
Прикључна возила	24	271	276	283	277	274
Укупно	1585	1962	2009	2049	2132	2113

Ако се као референтна година узме 2015. година, готово да на сваког четвртог становника општине дође једно регистровано моторно возило

Међутим, и поред раста броја регистрованих возила, при поређењу са другим општинама у Србији, не може се закључити о великом интензитету саобраћаја, па самим тим ни о алармантним последицама по квалитет животне средине општине.

2.4.3 Интензитет туризма

У поређењу са интензитетом саобраћаја, још мање се може говорити о интензитету туризма у општини Ражањ као о притиску на стање животне средине.

Подаци о броју ноћења домаћих и страних туриста су занемарљиви, будући да се ради о изузетно малим бројкама. Републички завод за статистику врши праћења броја ноћења домаћих и страних туриста на основу боравишне таксе која није утврђена у општини Ражањ.

Међутим, значајно је са аспекта животне средине нагласити потенцијал за развој такозваног еко-туризма који би пратио развој руралног туризма у општини Ражањ.

Природне атракције, нетакнута природа и незагађеност животне средине индустријализацијом, нарочито у селима Ражањске општине пружају велики потенцијал за развој еколошког туризма.

2.5. Спровођење законске регулативе и инвестиције

2.5.1 Успешност спровођења законске регулативе

Спровођење законске регулативе у области животне средине на територији општине Ражањ врши се путем републичке и општинске инспекције.

У оквиру Одељења за друштвене делатности, општу управу, правне и заједничке послове у Општинској управи Ражањ организован је Одсек за инспекцијске послове у оквиру којег су систематизована радна места Инспектора за заштиту животне средине и Инспектора за комуналне послове на којима ради један извршилац. Инспектор за заштиту животне средине врши послове у складу са правима и дужностима утврђеним законским прописима који регулишу област заштите и унапређења животне средине у делу где је одређена надлежност општине. Инспектор заштите животне средине доноси решења, закључке, изриче и наплаћује новчане казне, прати ток наплате посебне накнаде за заштиту и унапређење животне средине и предлаже пројекте који ће се финансирати из ове накнаде. У 2011. години Инспектор је сачинио седам записника са наложеним мерама као и три обавештења.

У Општинској управи Ражањ, постоји и систематизовано радно место послова локално-економски развој и ангажовање на пословима за заштиту животне средине. Ови послови обухватају вршење следећег: припрема решење о давању сагласности на студију о процени утицаја пројекта на животну средину и одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја пројекта на животну средину, учествује у поступку техничког прегледа објекта за које је издата сагласност на студију о процени утицаја на животну средину, израда стратешке процне и плана и програма на животну средину, давање мишљења на одлуке о потреби израде стратешке процене и плана и програма на животну средину, спровођење поступка давање стратешке процене уз учешће органа и организација или јавности, оцена извештаја о стратешкој процени и давање сагласности на извештај, организује послове праћења квалитета ваздуха преко овлашћених правних лица и обавештава јавност о прекорачењима концентracије загађујућих материја, припрема план квалитета ваздуха, предлаже програм заштите природе и извештај о стању привреде на свом подручју, предлаже локални план управљања отпадом, стара се о

његовом спровођењу и предлаже начин уређивања и спровођења управљања комуналним отпадом.

2.5.2 Ивестиције и текући издаци за заштиту животне средине

Општина Ражањ улагања у заштиту животне средине врши преко углавном путем буџетског Фонда за заштиту животне средине, али и путем буџета општине и путем донација.

Буџетски Фонда за заштиту животне средине општине Ражањ основан је 2009. године Одлуком Скупштине општине Ражањ ("Сл.лист општине Ражањ" бр.6/09) у циљу финансирања програма, пројеката и других активности у области очувања, одрживог коришћења, заштите и унапређења животне средине на територији општине Ражањ.

Средства за рад Фонда обезбеђују се из: Апропријација обезбеђених у оквиру буџета општине Ражањ за текућу годину; Дела наменских средстава од накнада за загађивање животне средине које загађивач плаћа у складу са чл.85 Закона о заштити животне средине; дела наменских средстава остварених од накнаде у складу са одредбом чл.85а Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине; дела средстава остварених од накнаде у складу са чл. 84 Закона о заштити животне средине; средстава остварених од накнаде, у складу са одлуком о накнади за заштиту и унапређење животне средине општине Ражањ; прихода остварених по основу међународне, регионалне и локалне сарадње и сарадње са републичким органима на програмима, пројектима и другим активностима у области заштите животне средине; прилога, донација, поклона и помоћи; средстава оствареним на конкурсима за програме и пројекте и других средстава у складу са Законом.

Преглед планираних и утрошених средстава буџетског Фонда за заштиту животне у РСД	За годину 2012	За годину 2013	За годину 2014	За годину 2015	За годину 2016
Планирани расходи Фонда	2.500.000,00	3.000.000,00	15.250.000,00	3.595.000,00	4.395.000,00
Укупно остварени приходи	1.727.990,60	1.542.413,89	1.722.857,57	1.738.761,55	1.807.602,68
Остварени приходи по републичким прописима	424.929,60	0	0	0	0
Остварени приходи по општинским прописима	1.303.061,00	0	0	0	0
Утрошена средства	100.608,00	1.639.944,72	10.017.520,78	684.492,00	2.630.117,00
Пренето	1.627.382,36	/	/	1.054.269,55	/

3. СТАЊЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

3.1. SWOT анализа

SWOT анализа Ражањ	
СНАГЕ	СЛАБОСТИ
+ Диверзитет врста, + Велики број заштићених врста, + Резерват у ловишту + Ловна основа, + Станишта ретких врста, + Катастар природних вредности + Богатство шумама, + Шумска основа + Редовна активност пошумљавања + Квалитетно обрадиво пољопривредно земљиште + Не постоји девастирано земљиште + Едукација пољопривредника + Квалитетна пијаћа вода из водовода + Велика издашност бунара за 4 насеља + Више од 90% становништва прикључено на неку водоводну мрежу + 90% МЗ Ражањ прикључено на канализациону мрежу + Генерални пројекат за прикупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода са претходном студијом оправданости на територији општине Ражањ + Не постоје индустријске отпадне воде + Пројекат санације система водоснабдевања Ражањ са изворишта Брачин + Пројекат изградње регионалног водосистема са акумулације Бован (предвиђен за снабдевање 22 МЗ) + Дobar квалитет ваздуха + Погодне ваздушне струје + Не постоје велики извори нејонизујућих зрачења + Организовано прикупљање отпада у МЗ Ражањ + Одлука о чистоћи + Локални план управљања отпадом + Редовно прикупљање отпада у Ражњу + Организовано и редовно чишћење локалних путева + Организовано прикупљање и одвођење медицинског отпада	- Илегална сеча шума, - не постоји мониторинг квалитета земљишта - не постоји контролисана употреба минералних ђубрива и пестицида - не постоји шира зона санитарне заштите на водозахвата локалног ситета водоснабдевања у Брачину - Каптже и хлорисање водовода групе грађана у сеоским МЗ - Неиспитаност квалитета пијаће воде из индивидуалних бунара - канализациона мрежа не постоји у 22 од 23 МЗ - Септичке јаме и ђубране нису изграђене по правилима грађевинске струке - Загађеност пијаће воде отпадним водама - Не постоји пречишћавање отпадних вода - Дистрибуциони систем локалног ситета водоснабдевања са изворишта у Брачину лош, проблеми у летњим месецима - Старе пумпе и неадекватан систем смањења воде након укључивања пумпи; капацитети резервоара недовољни - Чести прекиди у водоснабдевању - постоји део водоводне мреже од азбестних цеви - око 40% губитака у мрежи - Не постоји мониторинг квалитета ваздуха - Извори загађења ваздуха – ложишта и употреба пестицида - не постоји мерење буке и утицаја ауто пута на животну средину - Не постоји организовано прикупљање отпада у 22 МЗ - Опрема у ЈКП стара и незадовољавајућа - Не постоји адекватно одлагање за анимални отпад - Велики проблем прикупљања, одвођења и одлагања отпада у сеоским МЗ - Слаби капацитети ЈКП - Мешање грађевинског отпада - Непостојање континуираног мониторинга одлагања отпада на депонији

+ Потписан међуопштински споразум о изградњи регионалне депоније + Одвојено прикупљање ПЕТ амбалаже и делимично папира и картона + Одвојено прикупљање и одлагање фармацеутског отпада + Пројекат санације и рекултивације депоније + Енергетски менаџер + 2 године испитиван потенцијал енергије ветра + Потенцијал биомасе + Удружење власника шума + Ловачка и риболовачка удружења + Задовољавајуће сповођење законске регулативе + Задовољавајући капацитет инспекцијске службе + Формиран фонд заштите животне средине	- Неадекватно одлагање отпада - Велики број сметлишта - Не постоје подаци о посебним токовима отпада - Не постоји енергетски биланс - Непостојање података - Не постоје мерења емисије гасова са ефектом стаклене баште - Ниска еколошка свест грађана - Не постоје организације цивилног друштва које се баве животном средином - Мали буџет општине – мале инвестиције - Мали капацитети службе за заштиту животне средине

МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
✓ Развијена законска регулатива ✓ Задовољавајући национални стратешки оквир, ✓ Национални Фонд заштите животне средине, ✓ Статус земље кандидата за ЕУ, ✓ Фондови ЕУ и међународни фондови, ✓ Повољне кредитне линије, ✓ Програм прекограничне сарадње Србија-Бугарска ✓ Потенцијални инвеститори (еко привреда), ✓ Неопходна међународна сарадња ✓ Постојање регионалних институција ✓ Добра сарадња са републичком инспекцијом	✗ Неусклађеност законске регулативе ✗ Повећање надлежности локалне самоуправе не прати рационализација локалне самоуправе ✗ Низак стандард ✗ Низак буџет недовољан за учешће у финансирању пројеката ✗ Статистички подаци са националног ниво недоступни, незадовољавајући или стари

4. СТРАТЕШКИ ОКВИР

Визија

Визија - Еколошка општина са здравом пијаћом водом, чистим ваздухом, општина где се производи здрава храна и чува животна средина

ПРИОРИТЕТИ

1. Унапређење система водоснабдевања и управљања отпадним водама
2. Унапређење система управљања отпадом
3. Подизање нивоа свести становништва у области заштите животне средине
4. Подстицај одрживог коришћења природних ресурса
5. Подизање општинских капацитета за праћење стања животне средине

ПРИОРИТЕТ 1. Унапређење система водоснабдевања и управљања отпадним водама

Идентификовани главни проблеми

1. Неразвијена и неадекватна мрежа водоснабдевања
2. Неразвијена канализациона мрежа
3. Непостојање третмана отпадних вода

Стратешки циљеви

1. Развијена и адекватна мрежа водоснабдевања на територије целе општине
2. Успостављен систем управљања отпадним вода

ПРИОРИТЕТ 2. Унапређење система управљања отпадом

Идентификовани главни проблеми

1. Неадекватно одлагање отпада
2. Недовољан обухват становништва органозованим прикупљањем отпада

Стратешки циљеви

1. Успостављање система одлагања отпада према важећем законском оквиру
2. Организованог прикупљања отпада на територији целе општине

ПРИОРИТЕТ 3. Подизање нивоа свести становништва у области заштите животне средине

Идентификовани главни проблеми

1. Неедукованост и неосвешћеност становништва у области заштите животне средине
2. Незаинтересованост за укључење у решавање проблема заштите животне средине

Стратешки циљеви

1. Континуирана едукација становништва и привреде у области заштите животне средине
2. Развој цивилног сектора и укључивања локалне заједнице у активности заштите животне средине

ПРИОРИТЕТ 4. Подстицај одрживог коришћења природних ресурса

Идентификовани главни проблеми

1. Неконтролисана експлоатација природних ресурса и енергената

Стратешки циљеви

1. Одрживо газдовање природним ресурсима и енергентима

ПРИОРИТЕТ 5. Подизање општинских капацитета за праћење стања животне средине

Идентификовани главни проблеми

1. Недовољно и нередовно мерење квалитета природних ресурса
2. Недовољни капацитети јавних служби које се баве з.ж.с.

Стратешки циљеви

- 1) Успостављање система редовног праћења квалитета природних ресурса
- 2) Развијени капацитети јавних служби за заштиту животне средине

Општина Ражањ
СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Визија

Општина Ражањ – Еколошка општина са здравом пијаћом водом,
чистим ваздухом, општина где се производи здрава храна и чува
животна средина

Приоритет 1.

Унапређење система
водоснабдевања и
управљања отпадним
водама

Стратешки циљ 1.1.

Развијена и адекватна
мрежа водоснабдевања на
територије целе општине

Стратешки циљ 1.2.

Успостављен систем
управљања отпадним вода

Приоритет 2.

Унапређење система
управљања отпадом

Стратешки циљ 2.1.

Успостављање система
одлагања отпада према
важећем законском
оквиру

Стратешки циљ 2.2.

Организовано прикупљање
отпада на територији целе
општине

Приоритет 3.

Подизање нивоа свести
становништва у области
заштите животне
средине

Стратешки циљ 3.1.

Континуирана едукација
становништва и привреде
у области заштите животне
средине

Стратешки циљ 3.2.

Развој цивилног сектора и
укључивања локалне
заједнице у активности
заштите животне средине

Приоритет 4.

Подстицај одрживог
коришћења природних
ресурса

Стратешки циљ 4.1.
Одрживо газдовање
природним ресурсима и
енергентима

Приоритет 5.

Подизање општинских
капацитета за праћење
стања животне средине

Стратешки циљ 5.1.
Успостављање система
редовног праћења
квалитета природних
ресурса

Стратешки циљ 5.2.
Развијени капацитети
јавних служби за заштиту
животне средине

5. АКЦИОНИ ПЛАН

Општина Ражањ		Стратегија заштите животне средине 2012-2022			
		АКЦИОНИ ПЛАН 2018-2022			
Визија - Еколошка општина са здравом пијаћом водом, чистим ваздухом, општина где се производи здрава храна и чува животна средина					
Приоритет 1.					
УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ВОДОСНАДБЕВАЊА И УПРАВЉАЊА ОТПАДНИМ ВОДАМА					
Стратешки циљ 1.1. Развијена и адекватна мрежа водоснабдевања на територије целе општине					
1.1.1. Специфични циљ: Смањење губитака у мрежи система за водоснабдевање Брачин за 15% до 2020.год					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.1.1.1.	Пројекат санације и реконструкције водоводног система	ЈКП „Комуналац“ Ражањ Општина Ражањ Јавно предузеће „Путеви Ражањ“	2019-2020	100.000 евра (30.000 € у првој години) Буџет општине Ражањ	Промењена пумпна постројења, аутоматско управљање системом
1.1.2. Специфични циљ: Покривеност сеоских месних заједница водоводном мрежом ускаћеном са важећим законским прописима повећана за 80%					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.1.2.2.	Санација постојећих сеоских водовода	ЈКП „Комуналац“ Ражањ Општина Ражањ Јавно предузеће „Путеви Ражањ“	2018-2022	175.000 евра 35.000 евра годишње Општина и донатори	Саниран један сеоски водовод годишње укупно 5 санација

1.1.3. Специфични циљ: Решена дугорочна стратегија водоснабдевања до 2020.год.					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.1.3.2.	Пројекат водоснабдевања северног дела општине Ражањ	ЈКП „Комуналац“ Ражањ Општина Ражањ	2019-2022	1.200.000 евра Општина Ражањ Дирекција за воде, Министарство заштите животне средине	Израђени резервоари Ражањ и Витошевац и магистрални цевовод између ова два резервоара
Приоритет 1.					
УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ВОДОСНАБДЕВАЊА И УПРАВЉАЊА ОТПАДНИМ ВОДАМА					
Стратешки циљ 1.2. Успостављен систем управљања отпадним вода					
1.2.1. Специфични циљ: Број становника обухваћен примарном и секундарном канализационом мрежом на територији општине повећан за 60%					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.2.1.1.	Пројектно техничка документација за изградњу секундарне канализационе мреже за сеоске месне заједнице	ЈКП „Комуналац“ Ражањ Општина Ражањ Јавно предузеће „Путеви Ражањ“	2019-2020	130.000 евра Буџет општине	Израђен Главни пројекат за решавање третмана отпадних вода за пет сеоских МЗ
1.2.1.2.	Пројекат изградње примарне и секундарне канализационе мреже за сеоске месне заједнице	ЈКП „Комуналац“ Ражањ Општина Ражањ Јавно предузеће „Путеви Ражањ“	2020-2022	2.500.000 евра Буџет општине Дирекција за воде Донатори	Израђена сабирна мрежа и главни колектор за изабрана насељена места
1.2.2. Специфични циљ: Процент пречишћене од укупно прикупљене отпадне воде износи 60% до 2020.год					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.2.2.1.	Израда Главног пројекта на основу генералног пројекта за решавање проблема третмана отпадних вода за сва преостала насељена места	ЈКП „Комуналац“ Ражањ Општина Ражањ Јавно предузеће „Путеви Ражањ“	2020-2022	360.000 евра Буџет општине Дирекција за воде, Министарство заштите животне средине	Израђен Главни пројекат за решавање третмана отпадних вода за насеља

1.2.2.2.	Изградња ППОВ за Варош и Ражањ	ЈКП „Комуналац“ Ражањ Општина Ражањ Јавно предузеће „Путеви Ражањ“	2019-2020	350.000,00 евра Буџет општине Дирекција за воде, Министарство заштите животне средине, донатори	Изграђено ППОВ
1.2.2.3.	Изградња ППОВ за Скорицу и Смиловац	ЈКП „Комуналац“ Ражањ Општина Ражањ Јавно предузеће „Путеви Ражањ“	2021-2022	300.000,00 евра Буџет општине Дирекција за воде, Министарство заштите животне средине, донатори	Изграђено ППОВ
Приоритет 2.					
УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ					
Стратешки циљ 2.1. Успостављање система одлагања отпада према важећем законском оквиру					
2.1.1. Специфични циљ: Трајно уклоњене и саниране дивље депоније до 2018.год					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
2.1.1.1.	Израда Плана санације дивљих депонија	ЈКП „Комуналац“ Општина Ражањ Месне заједнице	2019	2.000 евра Општина Ражањ	Израђен катастар дивљих депонија са планом санације
2.1.1.2.	Санација и рекултивација депоније „Липовац“	ЈКП „Комуналац“ Општина Ражањ	2022	200.000 евра Општина Ражањ, донације	Ревидирана пројектно техничка документација и извршени радови на санацији депоније
2.1.1.3.	Санација дивљих депонија према израђеном плану	ЈКП „Комуналац“ Општина Ражањ Месне заједнице	Стално	10.000 евра 2.000 евра годишње Општина Ражањ Јавни радови	Уклоњен и адекватно одложен отпад, уређено земљиште Постављено мин 20контејнера 5м3

2.1.2. Специфични циљ: Општина Ражањ је укључена у регионални систем управљања отпадом –Нишки регион- до 2020.год.					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
2.1.2.1.	Учешће у изградњи регионалног центра за управљање отпадом	Општина Ражањ ЈКП „Комуналац“ Општине региона	2022	Х евра Општина Ражањ Министарство заштите животне средине ИПА фонд	Изграђен регионални центар за управљање отпадом
2.1.2.2.	Изградња трансфер станице	Општина Ражањ ЈКП „Комуналац“	2022	710.000 евра Општина Ражањ Министарство заштите животне средине ИПА фонд	Изграђена трансфер станица
2.1.3. Специфични циљ: Развијен систем одлагања посебних врста отпада до 2018.год					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
2.1.3.1.	Решење проблема одлагања анималног отпада	Општина Ражањ ЈКП „Комуналац“	2019	30 000 евра Општина Ражањ донације	Постављени контејнери за анимални отпад и успостављен систем одвожења отпада на третман
2.1.3.2.	Изградња рециклажног дворишта	Општина Ражањ ЈКП „Комуналац“	2019	100.000 евра Општина Ражањ Министарство заштите животне средине и оператери	Изграђено рециклажно двориште

Приоритет 2.

УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Стратешки циљ 2.2. Организовано прикупљање отпада на територији целе општине

2.2.1. Специфични циљ: Сво становништво обухваћено организованим прикупљањем отпада до 2015.год

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
2.2.1.1.	Обезбеђење посуда за одлагање отпада за сва насељена места	ЈКП „Комуналац“ Општина Ражањ	2019-2020	110.000 евра Општина Ражањ Донације Министарство заштите животне средине	Набављено 300 комада 1.1м3 контејнера
2.2.1.2.	Набавка возила за прикупљање отпада	ЈКП „Комуналац“ Општина Ражањ	2019	120.000 евра донације	Набављен један камион смећар

2.2.2. Специфични циљ: Процент одвојених секундарних сировина од укупно прикупљеног отпада износи 40% до 2015.год

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
2.2.2.2.	Формирање зелених острва	Месне заједнице ЈКП „Комуналац“ Општина Ражањ	2019-2020	50.000 евра Општина Ражањ Донације Министарство заштите животне средине	Комплетирано 30 зелених острва (30*4 контејнера)

Приоритет 3.

ПОДИЗАЊЕ НИВОА СВЕСТИ СТАНОВНИШТВА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ 3.1. Континуирана едукација становништва и привреде у области заштите животне

3.1.1. Специфични циљ: Уведени редовни едукативни и информативни програми и акције за становништво

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
3.1.1.1.	Израда Плана и програма едукације становништва	Општина Ражањ НВО „Зелена Оаза“ Основне школе	2019	1.000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Израђен програм и план
3.1.1.2	Укључивање деце предшколског и школског узраста у активности заштите животне средине	Општина Ражањ НВО „Зелена Оаза“ Основне школе ПУ Лептирићи	Стална активност	8.000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Организоване радионице за децу школског и предш.узраста

3.1.2. Специфични циљ: Подршка и едукација привреди и пољопривредницима у области заштите животне средине

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
3.1.2.1.	Подршка предузећима у увођењу стандарда ИСО 14001 (ЕМАС)	Општина Ражањ Удружење предузетника	2022	8.000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Редовно информисање предузећа о могућностима субвенција за увођење стандарда и учешће у истим
3.1.2.2.	Едукација и подршка умрежавању пољопривредника и привредника	Општина Ражањ Удружење предузетника Удружења пољопривредника	Стална активност	5000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Организоване едукације за привреднике и пољопривреднике

Приоритет 3.

ПОДИЗАЊЕ НИВОА СВЕСТИ СТАНОВНИШТВА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ 3.2. Развој цивилног сектора и укључивања локалне заједнице у активности заштите животне средине

3.2.1. Специфични циљ: повећан број организација цивилног сектора и њихових активности у области заштите животне средине

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
3.2.1.1.	Развој програма подстицаја НВО у области ЗЖС	Општина Ражањ Локалне НВО	Стална активност	5.000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Учешће у активностима и финансијска подршка реализацији активности НВО

3.2.1. Специфични циљ: Успостављен редован систем обавештавања и испитивања становништва о питањима животне средине

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
3.2.1.1.	Укључивање МЗ у систем информисања о питањима заштите животне средине	Општина Ражањ Месне заједнице	Стална активност	1.000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Годишњи Извештај о стању животне средине за МЗ
3.2.1.2.	Спровођење анкета о питањима животне средине	Општина Ражањ Месне заједнице ЈКП „Комунално“ НВО	Стална активност	1.000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Спроведена 1 анкета годишње Обухваћено годишње 10% становништва

Приоритет 4.

ПОДСТИЦАЈ ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Стратешки циљ 4.1. Одрживо газдовање природним ресурсима

4.1.1. Специфични циљ: Заштићени подземни извори воде и водотокови

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.1.1.1.	Дефинсање и заштита зона санитарне заштите око постојећих изворишта	Општина Ражањ Месне заједнице ЈКП „Комуналац“	2022	100.000 евра Општина Ражањ Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Спроведени истраживачки радови и дефинисане зоне
4.1.1.2	Чишћење, уређење и одржавање пропусне моћи корита водотока II реда и потока на територији општине Ражањ	Општина Ражањ Месне заједнице ЈКП „Комуналац“	Стална активност	5.000 € годишње Општина Ражањ Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Редовно чишћење водотокова другог реда и потока на територији општине Ражањ

4.1.2. Специфични циљ: Подстицај рационалне употребом воде, шума и земљишта

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	СТАТУС
4.1.2.1.	Едукације пољопривредника о адекватном третману земљишта	Пољопривредна саветодавна служба Ниш Општина Ражањ	Стална активност	5.000 евра	Одржано једно саветовање годишње
4.1.2.2.	Кампања о одрживој експлоатацији природних ресурса	Општина Ражањ НВО „Оаза“ Месне заједнице	Стална активност	10.000 евра 20% Буџетски Фонд за заштиту животне средине 80% донације	Спроведена једна кампања годишње

Приоритет 4.

ПОДСТИЦАЈ ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Стратешки циљ 4.2. Унапређење енергетске ефикасности

4.2.1. Специфични циљ: Повећана енергетска ефикасност за 20% до 2020.год

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.2.1.1.	Израда пројектно техничке документације за повећање енергетске ефикасности у јавним установама и предузећима	Општина Ражањ Јавне установе Јавна предузећа	2018-2019	25.000 евра КУЈУ, АЕЕ, МДУЛС, МРЕ	Израђени пројекти за 10 зграда
4.2.1.2.	Извођење радова према п-т. докумантацији	Општина Ражањ Јавне установе Јавна предузећа	2022	200.000 евра АЕЕ, МРЕ, МДУЛС донације	Повећана ен.ефикасност у 4 јавне зграде

4.2.2. Специфични циљ: Испитана могућност употребе биомасе и енергије ветра до 2016.год

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.2.2.1.	Израда студије изводљивости коришћења обновљивих извора енергије	Општина Ражањ	2022	30 000 евра Општина Ражањ МРЕ донације	Израђена студија

Приоритет 5.

ПОДИЗАЊЕ ОПШТИНСКИХ КАПАЦИТЕТА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ 5.1. Успостављање система редовног праћења квалитета природних ресурса

5.1.1. Специфични циљ: Успостављен систем редовног праћења квалитета релевантних природних ресурса

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
5.1.1.1.	Израда Плана праћења квалитета природних ресурса	Општина Ражањ	2019	1000 евра	Израђен план

				Буџетски Фонд за заштиту животне средине	
5.1.1.2.	Успостављање редевне анализе квалитета земљишта	Општина Ражањ	2020	10.000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине, надлежна Министарства	Анализирано најмање 30 узорака земљишта
5.1.1.3.	Реализација Плана праћења квалитета природних ресурса	Општина Ражањ	2022	50 000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине, надлежна Министарства	Извршене анализе воде, ваздуха и буке
5.1.2. Специфични циљ: Ојачана инспекцијска служба и сарадња са релевантним институцијама					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
5.1.2.1.	Израда катастра загађивача	Општина Ражањ	2020	10 000 евра Буџетски Фонд за заштиту животне средине	Урађен катастар загађивача
5.1.2.2.	Подизање техничких капацитета инспекцијске службе	Општина Ражањ	2022	25 000 евра Буџет општине	Формирана одвојена служба (радник, опрема, возило)

Приоритет 5.

ПОДИЗАЊЕ ОПШТИНСКИХ КАПАЦИТЕТА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ 5.2. Развијени капацитети јавних служби за заштиту животне средине

5.2.1. Специфични циљ: Ојачана служба локалне самоуправе

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
5.2.1.1.	Оснивање службе за заштиту животне средине	Општина Ражањ	2022	25 000 евра Буџет општине	Формирана одвојена служба (радник, опрема, возило)
5.2.1.2.	Унапређење људских ресурса општинске управе у области заштите животне средине	Општина Ражањ	Стална активност	10.000 евра Буџет општине	Присутво радника на најмање 2 едукације у области зжс годишње

5.2.2. Специфични циљ: Повећан технички и стручни капацитет ЈКП

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
5.2.2.1.	Унапређење техничких капацитета ЈКП	ЈКП „Комуналац“ Општина Ражањ	2022	25 000 евра Буџет општине донације	Набављена опрема за унапређен систем наплате услуга
5.2.2.2.	Унапређење људских ресурса ЈКП	ЈКП „Комуналац“ Општина Ражањ	2022	40 000 евра Буџет општине донације	Ангажована минимално два додатна радника и набављено једно возило

5.1. Финансијска улагања

За спровођење Стратегије заштите животне средине, односно Акционог плана за период од 2018-2022.године, неопходно је обезбедити средства у укупном износу од 7.042.000,00 евра, колико је потребно за реализацију укупно 40 пројеката, односно програма. Овај укупан износ распоређен је на различите изворе финансирања, од чега 35,96% пада на терет општине Ражањ, тј. буџетског фонда за заштиту животне средине и самог буџета општине. Укупан износ који пада на терет општине износи нешто преко 2,5 милиона евра за период од 2018-2022.године.

Остали извори финансирања Стратегије чине 64,04%, односно укупна улагања од 4.509.500,00 евра. У овим изворима највећи удео имају средства Републике Србије, односно средства Министарства заштите животне средине и просторног планирања, али и друга средства са националног нивоа, која обезбеђују друга министарства и државне агенције и фондови. Такође, очекује се да се део средстава обезбеди и путем међународне помоћи и донација, као и пријављивањем на конкурсе међународних донатора, у првом реду Европске уније.

Када је упитању динамика укупних улагања у спровођење Акционог плана, највећа улагања очекују се у 2022.години, тј. петој години спровођења Акционог плана.

Највећи удео у укупним улагањима у спровођење Акционог плана припада пројектима у оквиру првог приоритета Унапређење система водоснабдевања и управљања отпадним водама, чак 72% од укупних улагања. На други приоритет, Унапређење система управљања отпадом, одлази 19% укупних улагања у спровођење Акционог плана. Најмање улагања, одлази на приоритет 3, Подизање нивоа свести становништва у области заштите животне средине.

Приоритет	Укупан износ	% у укупним улагањима
Унапређење система водоснабдевања и управљања отпадним водама	5.115.000,00	72,64%
Унапређење система управљања отпадом	1.332.000,00	18,92%
Подизање нивоа свести становништва у области заштите животне средине	29.000,00	0,41%
Подстицај одрживог коришћења природних ресурса	370.000,00	5,25%
Подизање општинских капацитета за праћење стања животне средине	196.000,00	2,78%
УКУПНО	7.042.000,00	100%

Табела 6.1.1. Расподела финансијских улагања према приоритетима

6. ОКВИР ЗА МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈУ

Израда документа Стратегије заштите животне средине општине Ражањ 2012-2022.године и његово усвајање од стране Скупштине општине Ражањ не представља крај процеса. То је почетак његовог најтежег дела – имплементације, односно спровођење

активности ради постизања задатих циљева. То је обавеза према нашим становницима и грађанима.

Будући да Стратегије имају сврху и вредност једино уколико се спроводе, неопходно је јасно утврдити механизме њиховог спровођења, односно мониторинг спровођења и евалуацију, вредновање спроведеног.

Циљ мониторинга и евалуације је:

- Систематично и редовно прикупљање података;
- Праћење процеса спровођења Стратешког документа (Циљева и пројеката)
- Процена успешности реализације стратешког документа (циљева и пројеката)

Сврха мониторинга и евалуације је:

- Побољшање ефикасности и успешности спровођења Стратегије;
- Предлагање измена на основу извештаја о спровођењу активности

Мониторинг и евалуација представљају целовито сагледавање спровођења Стратешког документа и његовог акционог плана кроз:

- Праћење процеса имплементације
- Праћење резултата спроведених активности
- Процену утицаја које спроведене активности имају на квалитет животне средине
- Мониторинг се спроводи у континуитету за цео период трајања Стратешког документа
- Евалуација се врши једном годишње на основу достављених извештаја

Канцеларија за локални економски развој општине Ражањ на основу прибављених извештаја о спровођењу Стратегије од стране свих одговорних институција за спровођење конкретних пројеката сачињава Извештај о спровођењу Стратегије.

Вредновање спровођења Стратегије врши се мерењем индикатора у односу на њихове почетне вредности, које су дате у Анексу Стратегије и у самом документу стратегије.

Током процеса израде Стратегије заштите животне средине дефинисане су две врсте индикатора:

1. СТАТУС резултата – који су дефинисани за сваки пројекат, односно програм предвиђен акционим планом. На основу ових индикатора може се вршити провера и праћење да ли су предвиђени пројекти реализовани и да ли су дали очекиван резултат или производ.
2. СТАТУС утицаја – односно СТАТУС стања животне средине којима се дугорочно посматрано прати утицај стратегије на сектор животне средине. Укупно је дефинисано двадесет таквих индикатора чији су почетни резултати презентовани у анализи стања сектора животне средине.

Извештај о спровођењу пројеката заједно са извештајем о мерењу индикатора чине Извештај о евалуацији спровођења Стратегије заштите животне средине који се упућује најпре општинском већу а затим и Скупштини општине на разматрање и усвајање.

Доступност Стратегије заштите животне средине општине Ражањ, односно информисаност и обавештеност заједнице о степену њене реализација, од велике је важности,

јер заинтересоване стране треба да буду упознате како са напретком, тако и са активностима које могу предузети како би помогли у остварењу циљева и приоритета дефинисаних овом Стратегијом. Из тог разлога, неопходно је редовно обавештавати јавност о спровођењу Стратегије.